129. MEKTUP

١٢٩ – ﴿ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى السَّيِّدِ نِظَامٍ فِي بَيَانِ اَنَّ جَامِعِيَّةَ الْاِنْسَانِ بَاعِثَةٌ عَلَى تَفْرِقَتِهِ كَمَا اَنَّهَا سَبَبٌ لِجَمْعِيَّتِهِ كَمَاءِ نِيلٍ مَاءٌ لِلْمَحْبُوبِينَ وَبَلَاءٌ لِلْمَحْجُوبِينَ ﴾

قَدْ وَصَلَ الْمَكْتُوبُ الشَّرِيفُ اِعْلَمْ اَنَّ الْاِنْسَانَ اَجْمَعُ الْمَوْجُودَاتِ وَلَهُ تَعَلُّقٌ وَارْتِبَاطٌ بِالْمَوْجُودَاتِ الْمُتَكَثِّرَةِ بِوَاسِطَةِ كُلِّ جُزْءٍ مِنْ اَجْزَائِهِ فَكَانَتْ جَامِعِيَّتُهُ بَاعِثَةً عَلَى زِيَادَةِ بُعْدِهِ مِنْ جَنَابِ قُدْسِ الْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانُهُ عَلَى بُعْدِ الْكُلِّ وَتَعَلُّقَاتُهُ الْمُتَعَدِّدَةُ كَانَتْ سَبَبًا لِزِيَادَةِ حِرْمَانِهِ عَلَى حِرْمَانِ مَا سِوَاهُ فَاِنْ جَمَعَ نَفْسَهُ مِنْ هَذِهِ التَّعَلُّقَاتِ الْمُتَشَتِّتَةِ بِتَوْفِيقِ اللهِ عَزَّ شَأْنُهُ وَرَجَعَ قَهْقَرَى فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا وَاِلَّا فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا فَكَمَا اَنَّ الْاِنْسَانَ اَفْضَلُ الْمَوْجُودَاتِ بِوَاسِطَةِ الْجَامِعِيَّةِ كَذَلِكَ هُوَ شَرُّ الْمَخْلُوقَاتِ بِوَاسِطَةِ تِلْكَ الْجَامِعِيَّةِ وَمِرْآتُهُ اَتَمُّ بِوَاسِطَةِ تِلْكَ الْجَامِعِيَّةِ فَاِنْ جَعَلَ وَجْهَهَا نَحْوَ الْعَالَمِ فَهِيَ اَشَدُّ تَكَدُّرًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَاِنْ وَجَّهَ وَجْهَهَا نَحْوَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ فَاَشَدُّ صَفَاءً وَاِرَاءَةً مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَكَمَالُ حُرِّيَّةِ الْقَلْبِ مِنْ هَذِهِ التَّعَلُّقَاتِ مِنْ خَوَاصِّ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ بَقِيَّةِ الْاَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْاَوْلِيَاءِ عَلَى تَفَاوُتِ دَرَجَاتِهِمْ صَلَوَاتُ اللهِ وَتَسْلِيمَاتُهُ عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِمْ وَعَلَى اَتْبَاعِهِمْ اَجْمَعِينَ اِلَى يَوْمِ الدِّينِ رَزَقَنَا اللهُ سُبْحَانَهُ وَاِيَّاكُمُ النَّجَاةَ مِنْ هَذِهِ التَّعَلُّقَاتِ بِحُرْمَةِ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمَمْدُوحِ بِقَوْلِهِ تَعَالَى "**مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى**" عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ اَتَمُّهَا وَمِنَ التَّسْلِيمَاتِ اَكْمَلُهَا وَالزِّيَادَةُ عَلَى ذَلِكَ مُوجِبَةٌ لِلْمَلَالِ وَالسَّلَامُ وَالْاِكْرَامُ .

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Seyyid Nizâm'a yazılmış olup insanın câmi'iyyetinin[206] cem'iyyetine sebep olabileceği gibi tefrikasına[207] da sebep olacağını ve bu durumun *"sevilen zatlar için bir su ve mahcuplar için bela olan Nil Nehri'nin suyu gibi"* [208] olduğunu açıklamaktadır.

Değerli mektubunuz ulaştı.

Bilmek gerekir ki, insan mevcûdât içinde en toplayıcı olandır. Kendi parçalarından her bir parça aracılığı ile insanın çoğalan mevcûdâtla bir ilgisi ve bağı bulunur.

İnsanın câmi'iyyeti, Hakk Subhânehû'nun zâtından çok uzak olmasının sebebidir. Çoğalan ilgileri kendisinin dışındakilerin mahrumiyetine göre daha fazla mahrum kalmasına sebep olur. Eğer Allah Subhânehû'nun inayetiyle bu çeşitli ilgilerden kurtulup nefsini toparlayabilirse ve geri çekilirse büyük bir kurtuluşa ermiş olur yoksa büyük bir sapkınlıkla sapıtır.

İnsan, sahip olduğu câmi'iyyet özelliği sebebiyle mahlûkâtın en hayırlısı olabileceği gibi yine bu özelliği sebebiyle mahlûkâtın en şerlisi de olabilir. Ve yine bu câmi'iyyeti sebebiyle insanın aynası[209] dahi en mükemmel şekline dönüşür.

Eğer aynasının yüzünü dünyaya çevirirse aynası her şeyden daha bulanık olur. Ancak Hakk Subhânehû'nun tarafına çevirirse her şeyden daha saf ve daha berrak olur.

Kalbin bu ilgilerden tam manasıyla azade oluşu Hz. Muhammed'in (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) özelliklerindendir. Ondan sonra diğer

---

[206] Câmi'iyyet: bkz. C.1, Mektup 45 deki ilgili dipnot.
[207] Cem'iyyet: Bu terimin izahı için bkz., 83. mektup, ilgili dipnot.
[208] İmam-ı Rabbânî burada, Mesnevî'de geçen bir şiirden iktibas yapmıştır.
[209] İmam-ı Rabbânî bir diğer kitabı olan "Mebde' ve Me'âd"da aynadan maksadın ârifin kalbi olduğunu belirtir. (Mebde' ve Me'âd) Allah'ın zât, sıfat, isim ve fiillerine mazhar ve tecellîgah olması itibariyle umûmî mânâda insanın özel mânâda kâmil insanın kalbine ayna/mir'ât ve Mir'ât-ı Hakk/âyine-i Rahmân denir. Mesela Süleyman Çelebi merhumun *mevlid*inde Hz. Peygamber'in (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) aynalığını açıklayan şu beyti, konuyu açıklama noktasında güzel bir örnektir: *"Zâtıma mir'ât edindim zâtını/ bile yazdım adım ile adını"*.

peygamberler gelir. Daha sonra da farklı derecelerine göre velîler gelir. Allah'ın salat ve selamı peygamberimize, diğerlerine ve kıyamete kadar onlara tâbi olanlara olsun.

Allah Subhânehû, *"Gözü şaşmadı ve sınırı aşmadı!"* (Necm, 17) âyetiyle övülen Peygamber Mustafa (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) hürmetine bizi ve sizi bu ilgilerden kurtulmakla rızıklandırsın. Salat ve selamın en mükemmeli ona ve ehl-i beytine olsun.

Daha fazla uzatmak can sıkar.

Selam ve muhabbetle…

❧ KELİME ANLAMI ❧

129. ≺ : اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz yirmi dokuzuncu mektup** اِلَى السَّيِّدِ نِظَامِ **Seyyid Nizam'a gönderilmiştir** *(Neyle alâkalıdır?)* فِي بَيَانِ **Şunun beyanındadır:** اَنَّ جَامِعِيَّةَ الْاِنْسَانِ **İnsanın her şeyi toplayıcılığı** *(Nedir?)* بَاعِثَةٌ **Sebep olucudur** *(Neye?)* عَلَى تَفْرِقَتِهِ **Onun "Tefrika"sına** كَمَا اَنَّهَا **O olduğu gibi** *(Ne?)* سَبَبٌ لِجَمْعِيَّتِهِ **İhsanın "Cem'iyyet"ine sebep** كَمَاءِ نِيلٍ **Nil suyu gibi** *(Nedir o?)* مَاءٌ لِلْمَحْبُوبِينَ **Sevilenlere sudur** وَبَلَاءٌ لِلْمَحْجُوبِينَ **Rahmetten engellenenlere ise beladır** ≻

اَنَّ **Bil ki;** اِعْلَمْ **Değerli mektubun** اَلْمَكْتُوبُ الشَّرِيفُ *(Ne?)* قَدْ وَصَلَ Muhakkak ulaştı وَلَهُ Mevcudâtın en toplayıcısıdır اَجْمَعُ الْمَوْجُودَاتِ *(Nedir?)* الْاِنْسَانَ Şüphesiz insan بِالْمَوْجُودَاتِ الْمُتَكَثِّرَةِ *(Neyle?)* تَعَلُّقٌ وَارْتِبَاطٌ Onun alâka ve irtibatı vardır Çoğalan varlıklarla *(Neyle çoğalanı?)* مِنْ اَجْزَائِهِ *(Neden?)* Her bir parça aracılığıyla بِوَاسِطَةِ كُلِّ جُزْءٍ Kendi parçalarından فَكَانَتْ جَامِعِيَّتُهُ İnsanın toplayıcılığı olmuştur *(Ne?)* بَاعِثَةٌ Sebep *(Neye?)* عَلَى زِيَادَةِ بُعْدِهِ Daha uzak olmasına *(Neden?)* مِنْ جَنَابِ قُدْسِ الْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانُهُ Hâkimiyeti yüce kudsî Hakk'ın zâtından عَلَى بُعْدِ الْكُلِّ Diğer her şeyin uzaklığına

لِزِيَادَةِ (Neye?) Sebep olmuştur كَانَتْ سَبَبًا Onun çeşitli ilgileri وَتَعَلُّقَاتُهُ الْمُتَعَدِّدَةُ göre

Kendi عَلٰى حِرْمَانِ مَا سِوَاهُ (Neye göre?) Daha fazla mahrum kalmasına حِرْمَانِهِ

dışındakilerin mahrûmiyetine göre فَاِنْ جَمَعَ نَفْسَهُ Eğer nefsini toparlayabilirse

(Neden?) مِنْ هٰذِهِ التَّعَلُّقَاتِ الْمُتَشَتِّتَةِ Bu çeşitli ilgilerden بِتَوْفِيقِ اللهِ عَزَّ شَأْنُهُ Şânı Yüce

Allah'ın yardımıyla وَرَجَعَ قَهْقَرٰى Ve gerisin geriye dönerse فَقَدْ فَازَ Muhakkak

kurtulmuş olur (Neyle?) فَوْزًا عَظِيمًا Büyük bir kurtuluşla وَاِلَّا Yoksa فَقَدْ ضَلَّ Sapıtır

(Neyle?) ضَلَالًا بَعِيدًا Büyük bir sapıklıkla فَكَمَا اَنَّ الْاِنْسَانَ Nasıl ki insan اَفْضَلُ

الْمَوْجُودَاتِ Varlıkların en değerlisidir (Neyle?) بِوَاسِطَةِ الْجَامِعِيَّةِ Toplayıcılığı dolayısıyla

كَذٰلِكَ Aynı şekilde (Nedir?) هُوَ شَرُّ الْمَخْلُوقَاتِ Yaratıkların en şerlisidir (Neyle?)

بِوَاسِطَةِ تِلْكَ الْجَامِعِيَّةِ Bu toplayıcılıkla وَمِرْآتُهُ اَتَمُّ Onun aynası da noksansızdır

بِوَاسِطَةِ تِلْكَ الْجَامِعِيَّةِ Bu toplayıcılığı vasıtasıyla فَاِنْ جَعَلَ وَجْهَهَا Eğer o aynanın

yüzünü çevirirse نَحْوَ الْعَالَمِ Dünyaya doğru فَهِيَ اَشَدُّ تَكَدُّرًا O çok daha bulanık

olur (Neden?) مِنْ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyden وَاِنْ وَجَّهَ وَجْهَهَا Ve eğer onun yüzünü

çevirirse نَحْوَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ Hak Sübhânehû'ye doğru فَاَشَدُّ صَفَاءً Çok daha arı

وَاِرَاءَةً Ve berrak olur (Neden?) مِنْ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyden وَكَمَالُ حُرِّيَّةِ الْقَلْبِ Kalbin

tamamen kurtuluşu (Neden?) مِنْ هٰذِهِ التَّعَلُّقَاتِ Bu bağlılıklardan (Nedir?) مِنْ خَوَاصِّ

مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ Rasûlullah (s.a.v.)'ın özelliklerindendir ثُمَّ بَقِيَّةِ

الْاَنْبِيَاءِ Sonra diğer peygamberlerin ثُمَّ الْاَوْلِيَاءِ Sonra evliyaların (Neye göre?) عَلٰى

تَفَاوُتِ دَرَجَاتِهِمْ Farklı derecelerine göre صَلَوَاتُ اللهِ وَتَسْلِيمَاتُهُ Allah'ın salât ve

selamı (Kime olsun?) عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِمْ وَعَلٰى اَتْبَاعِهِمْ اَجْمَعِينَ Peygamberimize, diğer

peygamberlere ve onlara tâbi olanların tümüne olsun اِلٰى يَوْمِ الدِّينِ Kıyâmete dek

tâbi olanların رَزَقَنَا اللهُ سُبْحَانَهُ وَاِيَّاكُمْ Allah Sübhânehû, bizi ve sizi rızıklandırsın

(Neyle?) اَلنَّجَاةَ Kurtulmakla (Neden?) مِنْ هٰذِهِ التَّعَلُّقَاتِ Bu ilgi ve bağlılıklardan بِحُرْمَةِ

الْمَمْدُوحِ بِقَوْلِهِ تَعَالٰى النَّبِيِّ الْمُصْطَفٰى Nebî Mustafa (a.s.)'nın hürmetine (Öyle Nebî ki;)

Allâh-u Teâla'nın şu sözüyle övülmüş: "مَا زَاغَ الْبَصَرُ "Gözü şaşmadı" وَمَا طَغٰى Ve

sınırı aşmadı" عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Ona ve âline olsun *(Net)* مِنَ الصَّلَوَاتِ اَتَمُّهَا Salâtların en tamamı وَمِنَ التَّسْلِيمَاتِ اَكْمَلُهَا Ve selamların en mükemmeli وَالزِّيَادَةُ عَلَى ذَلِكَ Bundan fazlası *(Nedir?)* مُوجِبَةٌ لِلْمَلاَلِ Can sıkıcıdır وَالسَّلاَمُ وَالْاِكْرَامُ Selam ve hürmetle...

